SOSYAL BİLGİLER

7. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

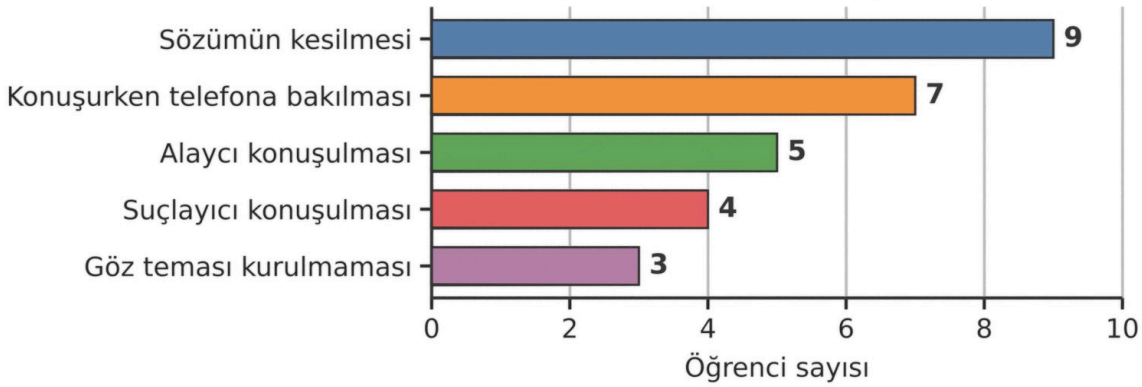
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 5

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. 7/A sınıfı öğrencileri, sınıfta yaşanan küçük tartışmaların nedenlerini merak ederek "Bir arkadaşınızla konuşurken sizi en çok hangi davranış rahatsız eder?" sorusuyla bir anket yapmıştır. Her öğrenci bir seçeneği işaretlemiştir. (Veriler kurgusaldır.)

Öğrencilerin konuyla ilgili kaynaklardan topladığı bilgiler şunlardır:

- **Aylin:** Etkin dinlemede konuşan kişiyle göz teması kurulur ve sözü kesilmez.
- **Tuna:** Sen dili, kişinin karşısındakini suçlamadan duygularını anlatmasını sağlar.
- **Defne:** Jest ve mimikler, sözsüz iletişimin bir parçasıdır.

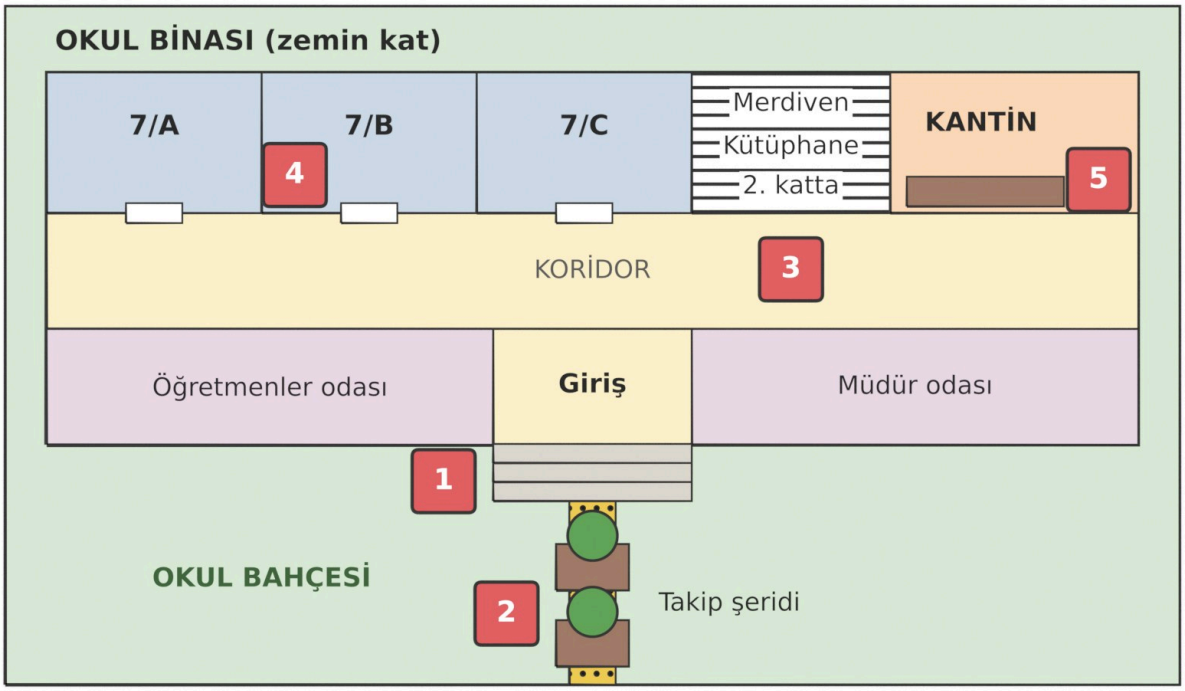
1.1. Grafiğe göre öğrencileri en çok rahatsız eden iki davranışı yazınız ve bu davranışların etkili iletişimi nasıl engellediğini açıklayınız. (4 puan)

1.2. Toplanan bilgilerden hatalı olanı belirleyip doğru hâliyle yeniden yazınız. (4 puan)

1.3. Sınıftaki iletişim sorunlarının nedenlerini daha iyi anlamak için ankete eklenebilecek bir soru yazınız. (3 puan)

1.4. Anket sonuçlarından hareketle olumlu iletişimin sınıf ortamına etkisine ilişkin bir çıkarım yazınız. (4 puan)

2. Okul meclisi, okula yeni kayıt olan ve tekerlekli sandalye kullanan Ömer ile görme yetersizliği olan Zehra'nın okuldaki imkânlardan diğer öğrencilerle eşit şekilde yararlanıp yararlanamadığını incelemiştir. Meclis üyeleri, okulun zemin katının krokisini çizmiş ve tespit ettikleri sorunları krokide numaralandırmıştır.

No	Okul meclisinin tespiti
1	Binanın girişine yalnızca üç basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır.
2	Bahçedeki takip şeridinin üzerine çiçek saksıları konmuştur.
3	Kütüphane 2. kattadır; binada asansör yoktur.
4	Sınıf kapılarındaki tabelalarda kabartma yazı (Braille alfabesi) yoktur.
5	Kantin tezgâhı, tekerlekli sandalye kullanan biri için çok yüksektir.

2.1. Tespit edilen sorunlardan Ömer'in ve Zehra'nın okul hayatına eşit şekilde katılmasını zorlaştıran birer sorunu, numarasıyla yazınız. (4 puan)

2.2. 2.1'de belirlediğiniz iki sorunun her biri için uygulanabilir bir çözüm fikri üretiniz. (6 puan)

2.3. Bu düzenlemelerin yalnızca Ömer ve Zehra'ya değil okuldaki başka kişilere de nasıl yarar sağlayacağına bir örnek veriniz. Fırsat eşitliğinin okul ortamına katkısını yazınız. (5 puan)

3. Okulunuzda kasım ayının son haftasında bir “Bilim Şenliği” düzenlenecektir. Şenliğe öğrenciler, aileler ve mahalle sakinleri davet edilmiştir. Öğrenciler hazırladıkları deneyleri okulun spor salonuna kurulan stantlarda sözlü olarak anlatacak, deneylerin aşamalarını da afişlerle tanıtacaktır.

Şenlik komitesi, katılımcılar arasında işitme yetersizliği olan ve Türk İşaret Dili kullanan iki öğrenci, tekerlekli sandalye kullanan bir veli ve görme yetersizliği olan bir mahalle sakini bulunduğunu öğrenmiştir. Komite, herkesin şenliğe eşit şekilde katılabilmesi için öğrencilerden proje fikirleri istemiştir.

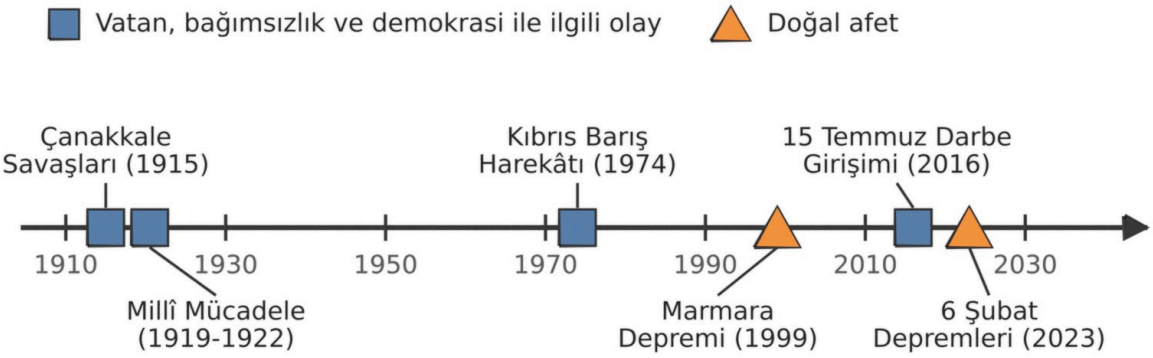
3.1. Bu katılımcıların şenlikte karşılaşabileceği iki güçlüğü yazınız. (4 puan)

3.2. Şenliğe herkesin eşit şekilde katılabilmesini sağlayacak özgün bir proje tasarlayınız. Projenizi aşağıdaki başlıkları kullanarak yazınız. (8 puan)

- Projenin adı
- Projenin amacı
- Projeden yararlanacak kişiler
- Uygulama adımları (en az iki adım)

3.3. Projenizin şenlik bittikten sonra da okulda sürdürülebilmesi için bir öneri yazınız. (3 puan)

4. Aşağıdaki zaman şeridinde Türk toplumunun karşılaştığı bazı millî meseleler gösterilmiştir. Tabloda ise bu olaylardan üçünde toplumun gösterdiği tutum ve davranışlara örnekler verilmiştir.

Olay	Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışlardan örnekler
Çanakkale Savaşları (1915)	Yurdun dört bir yanından gelen askerler omuz omuza savaştı. Okullardaki pek çok genç, gönüllü olarak cepheye gitti.
15 Temmuz darbe girişimi (2016)	Farklı yaş, meslek ve düşüncelerden insanlar sokaklara ve meydanlara çıkarak demokrasiye ve millî iradeye sahip çıktı.
6 Şubat depremleri (2023)	Arama-kurtarma ekipleri ve gönüllüler deprem bölgesine koştu. Yurdun her yerinden yardım malzemesi gönderildi, pek çok aile evini depremzedelere açtı.

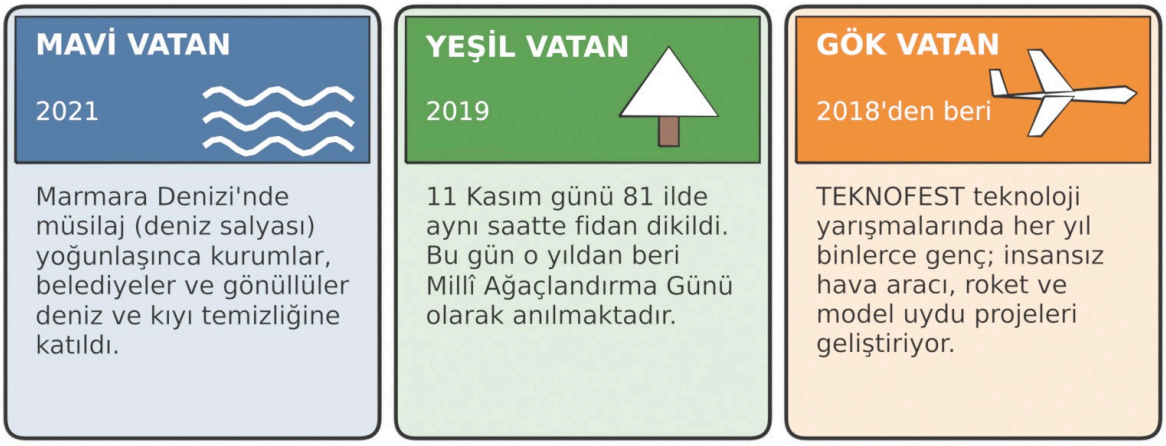
4.1. Tablodaki olaylarda Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışların ortak yönünü yazınız. (5 puan)

4.2. Çanakkale Savaşları ile 6 Şubat depremlerinde toplumun gösterdiği tutum ve davranışları karşılaştırınız. Aralarındaki bir farkı yazınız. (5 puan)

4.3. Gelecekte ülkemizi etkileyebilecek bir millî mesele (ör. büyük orman yangınları, kuraklık ve su kıtlığı, salgın hastalık) seçiniz. Türk toplumunun bu mesele karşısında gösterebileceği iki tutum ve davranışa ilişkin önermede bulununuz. (6 puan)

4.4. Millî meseleler karşısında gösterilen bu tutum ve davranışların toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendiriniz. (4 puan)

5. Vatan sevgisi yalnızca savaş zamanlarında değil barış zamanlarında da gösterilir. Denizlerimiz "Mavi Vatan", ormanlarımız "Yeşil Vatan", hava sahamız ise "Gök Vatan" olarak ifade edilir. Aşağıdaki kartlarda bu alanlarla ilgili bazı gelişmeler verilmiştir.

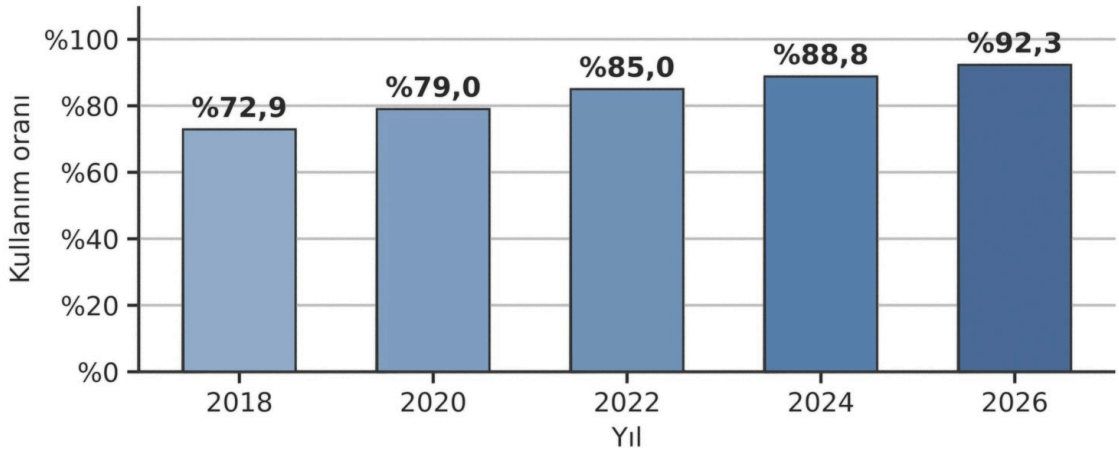

5.1. Kartlarda anlatılan olaylarda Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirerek açıklayınız. (5 puan)

5.2. Kartlardaki tutum ve davranışları savaş zamanlarında gösterilen vatanseverlikle karşılaştırınız. Bir benzerlik ve bir farklılık yazınız. (6 puan)

5.3. Yaşadığınız çevrede "Mavi Vatan", "Yeşil Vatan" ya da "Gök Vatan" ile ilgili ortaya çıkabilecek bir sorun belirleyiniz. Bu sorun karşısında sizin ve çevrenizdeki insanların gösterebileceği bir tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

6. Ceren, sosyal bilgiler dersi için "Küreselleşme ailemizin hayatını nasıl değiştirdi?" konulu bir ödev hazırlamaktadır. Ceren önce Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verilerini incelemiş, ardından anneannesiyle bir söyleşi yapmıştır.

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması (2018-2026)

> ***Anneanne:*** *Ben senin yaşındayken köyümüzde telefon yoktu. Almanya'da çalışan amcama mektup yazardık, cevabı haftalar sonra gelirdi. Alışverişimizi de köye gelen seyyar satıcıdan ya da ilçe pazarından yapardık. Şimdi amcamın torunlarıyla her hafta görüntülü konuşuyorum, hastane randevumu da internetten alıyorum. Geçen ay başka bir ülkede üretilen bir ürünü internetten sipariş ettim, birkaç gün içinde kapıma geldi. Ama siz torunlar akşam yemeğinde bile telefonlarınıza bakıyorsunuz, eskisi gibi sohbet edemiyoruz.*

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

6.1. Grafikteki değişimi, verilere bağlı kalarak kendi cümlelerinizle ifade ediniz. (4 puan)

6.2. Anneannenin anlattıklarından yararlanarak küreselleşmenin iletişim ve alışveriş alanlarında insan hayatında meydana getirdiği değişimi, geçmiş ile günümüzü karşılaştırarak açıklayınız. (6 puan)

6.3. İnternet kullanımının artmasının toplum hayatına etkisine, anneannenin anlattıkları dışında bir örnek veriniz. (5 puan)

6.4. Söyleşide küreselleşmenin olumsuz bir etkisinden de söz edilmektedir. Bu etkiyi belirleyiniz ve bu etkiyi azaltmak için bir öneri yazınız. (5 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
2	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
3	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
4	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
5	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
6	SB.7.2.1. Küreselleşmenin insan ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimi yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama

PUANLAMA TABLOSU						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**TOPLAM**
15	*15*	*15*	*20*	*15*	*20*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 5** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 7. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(4 puan)**: En çok rahatsız eden iki davranışı yazma **(2 puan)**: sözün kesilmesi (9 öğrenci) ve konuşurken telefona bakılması (7 öğrenci). Bu davranışların etkili iletişimi nasıl engellediğini açıklama **(2 puan)**: sözü kesilen kişinin düşüncesini tamamlayamaması ve değersiz hissetmesi; telefona bakılmasının dinlenmediği, önemsenmediği mesajını vermesi ve etkin dinlemeyi engellemesi.
- 1.2 **(4 puan)**: Hatalı bilginin Tuna'nın topladığı bilgi olduğunu belirleme **(2 puan)**. Bilgiyi doğru hâliyle yazma **(2 puan)**: “Ben dili, kişinin karşısındakini suçlamadan duygularını anlatmasını sağlar.” ya da “Sen dili, karşıdaki kişiyi suçlayan, yargılayan bir iletişim biçimidir.”
- 1.3 **(3 puan)**: Etkili iletişimle ve sınıftaki tartışmaların nedenleriyle ilgili, açık ve anlaşılır bir soru yazma 3 puan (ör. “Bir arkadaşınız sözünüzü kestiğinde nasıl tepki veriyorsunuz?”, “Tartışmalar en çok hangi ortamda yaşanıyor: teneffüste, grup çalışmasında, mesajlaşma grubunda?”). Konuyla ilgili ama belirsiz sorular 1 puan.
- 1.4 **(4 puan)**: Sınıfta etkin dinleme, ben dili ve saygılı bir iletişim kullanıldığında tartışmaların azalacağını; güven, saygı ve dostluğun güçleneceğini, öğrencilerin fikirlerini rahatça paylaşabileceğini ve ders ile grup çalışmalarının daha verimli geçeceğini gerekçesiyle belirten çıkarım 4 puan. Gerekçesiz ya da tek yönlü çıkarım 2 puan.

Örnek doğru cevap:

1.1. Öğrencileri en çok sözlerinin kesilmesi ve konuşurken telefona bakılması rahatsız etmektedir. Sözü kesilen kişi düşüncesini tamamlayamaz, kendini değersiz hisseder. Konuşurken telefona bakan kişi karşısındakini dinlemediğini gösterir; bu da etkin dinlemeyi engeller.

1.2. Tuna'nın topladığı bilgi hatalıdır. Doğrusu: “Ben dili, kişinin karşısındakini suçlamadan duygularını anlatmasını sağlar.”

1.3. “Bir arkadaşınız konuşurken sizi dinlemediğinde ne hissediyor ve nasıl davranıyorsunuz?”

1.4. Sınıfta arkadaşlar birbirinin sözünü kesmeden, telefona bakmadan ve suçlamadan konuşursa tartışmalar azalır. Öğrenciler birbirine güvenir, fikirlerini rahatça paylaşır; böylece sınıfta dostluk ve saygı ortamı güçlenir.

Yanlış cevap: En çok rahatsız eden davranışları “göz teması kurulmaması ve suçlayıcı konuşulması” olarak yazmak; Aylin'in ya da Defne'nin bilgisini hatalı saymak; ankete iletişimle ilgisi olmayan bir soru (ör. “En sevdiğiniz ders hangisi?”) eklemek; “İletişim önemlidir.” gibi gerekçesiz genel ifadeler yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: Ömer için 1, 3 ya da 5 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**. Zehra için 2 ya da 4 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**.
- 2.2 **(6 puan)**: Her sorun için soruna uygun ve uygulanabilir bir çözüm fikri 3 puan (3 + 3). Örnekler: 1 numara için girişe tutamaklı ve uygun eğimli bir rampa yapılması; 2 numara için saksıların kaldırılması, takip şeridinin her zaman boş tutulması ve bunun için uyarı yazısı konması; 3 numara için asansör yapılması ya da zemin katta bir kütüphane köşesi oluşturulması; 4 numara için tabelalara kabartma yazı ve büyük, belirgin yazı eklenmesi; 5 numara için tezgâhın bir bölümünün alçaltılması. "Okul düzeltilsin." gibi belirsiz öneriler 1 puan.
- 2.3 **(5 puan)**: Düzenlemenin başka kişilere yararına uygun bir örnek verme **(2 puan)**: rampadan ayağı alçıda olan bir öğrencinin, yaşlı velilerin, bebek arabasıyla gelenlerin ya da ağır malzeme taşıyan görevlilerin yararlanması; asansörü yaşlı ziyaretçilerin kullanabilmesi gibi. Fırsat eşitliğinin okul ortamına katkısını yazma **(3 puan)**: herkesin eğitimden ve okulun imkânlarından eşit şekilde yararlanması, özel gereksinimli öğrencilerin okul hayatına etkin katılması, kendini değerli hissetmesi ve öz güveninin artması, okulda adil, kapsayıcı ve huzurlu bir ortamın oluşması.

Örnek doğru cevap:

2.1. Ömer için 1 numaralı sorun: Binaya yalnızca merdivenle çıkılmaktadır. Zehra için 2 numaralı sorun: Takip şeridinin üzerinde saksılar vardır.

2.2. Binanın girişine tutamaklı ve uygun eğimli bir rampa yapılmalıdır. Saksılar takip şeridinin üzerinden kaldırılmalı, şeridin yanına "Takip şeridini boş bırakınız." yazılı bir levha konmalıdır.

2.3. Rampadan ayağı kırık olan bir öğrenci ya da bebek arabasıyla gelen bir veli de kolayca yararlanabilir. Fırsat eşitliği sağlandığında her öğrenci okulun bütün imkânlarından eşit şekilde yararlanır, kendini değerli hisseder. Böylece okulda adil ve huzurlu bir ortam oluşur.

Yanlış cevap: Ömer için 4 numaralı sorunu, Zehra için 5 numaralı sorunu yazmak; "Ömer ve Zehra başka bir okula gitmeli." ya da "Onlara başkaları yardım etsin, düzenleme gerekmez." gibi fırsat eşitliğine aykırı öneriler; soruna uygun olmayan çözümler (ör. takip şeridi için rampa yapılması) puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(4 puan)**: Metindeki katılımcılara uygun her güçlük 2 puan (2 + 2). Örnekler: deneyler yalnızca sözlü anlatıldığı için işitme yetersizliği olan öğrencilerin anlatılanları anlayamaması; tekerlekli sandalye kullanan velinin salon girişindeki basamaklar, dar geçitler ya da yüksek stant masaları nedeniyle stantlara ulaşamaması; görme yetersizliği olan katılımcının yalnızca afişlerle tanıtılan deney aşamalarını takip edememesi ve stantların yerini bulmakta zorlanması.
- 3.2 **(8 puan)**: Projenin konuya uygun bir adının yazılması **(1 puan)**. Amacın fırsat eşitliğiyle ilişkilendirilerek yazılması, yani herkesin şenliğe eşit şekilde katılmasının hedeflenmesi **(2 puan)**. Projeden yararlanacak kişilerin doğru belirlenmesi **(1 puan)**. Katılımcıların ihtiyaçlarına uygun, uygulanabilir en az iki uygulama adımının yazılması; her adım 2 puan **(4 puan)**. Uygun adımlara örnekler: işaret dili bilen bir öğretmen ya da gönüllüden destek alınması; deney anlatımlarının yazılı kartlarla desteklenmesi; stantların basamaksız ve geniş bir alana kurulması, masaların alçak tutulması; afişlerdeki bilgilerin sesli olarak anlatılması, deney malzemelerine dokunarak incelenebilmesi, kabartma yazılı yön tabelaları hazırlanması.
- 3.3 **(3 puan)**: Projenin kalıcı hâle gelmesini sağlayan uygun bir öneri 3 puan. Örnekler: okulda işaret dili kulübü kurulması; okulun bütün etkinlikleri için bir erişilebilirlik kontrol listesi hazırlanması; projede görev alan öğrencilerden kalıcı bir erişilebilirlik ekibi oluşturulması; kabartma yazılı tabelaların ve rampaların okulda kalıcı olarak kullanılması. Gerekçesiz, genel öneriler (ör. “Proje devam etmeli.”) 1 puan.

Örnek doğru cevap:

3.1. Deneyler yalnızca sözlü anlatılacağı için işitme yetersizliği olan öğrenciler anlatılanları anlayamayabilir. Görme yetersizliği olan mahalle sakini ise afişlerdeki bilgileri okuyamaz.

3.2.

- Projenin adı: Herkes İçin Bilim
- Projenin amacı: Özel gereksinimli katılımcıların da şenlikteki bütün deneyleri diğer katılımcılarla eşit şekilde izleyip anlayabilmesini sağlamak.
- Projeden yararlanacak kişiler: İşitme yetersizliği olan öğrenciler, tekerlekli sandalye kullanan veli, görme yetersizliği olan mahalle sakini ve şenliğe gelen diğer bütün katılımcılar.
- Uygulama adımları: (1) Okulumuzdaki işaret dili bilen öğretmenimizden ya da bir gönüllüden şenlik süresince destek isteriz. (2) Stantları basamaksız bir alana kurar, masaları tekerlekli sandalyeden kolayca görülebilecek yükseklikte hazırlarız. (3) Her standa deneyi sesli anlatan bir öğrenci görevlendirir, deney malzemelerinin dokunarak incelenmesine izin veririz.

3.3. Projede görev alan öğrencilerle okulda bir “Erişilebilirlik Ekibi” kurulabilir. Bu ekip, okulda düzenlenecek her etkinlikten önce herkesin etkinliğe katılabilmesi için gereken düzenlemeleri kontrol edebilir.

Yanlış cevap: Katılımcıların karşılaşabileceği güçlükler yerine şenlikle ilgisiz sorunlar (ör. “Hava yağmurlu olabilir.”) yazmak; özel gereksinimli katılımcıların şenliğe gelmemesini ya da yalnızca uzaktan izlemesini önermek; uygulanamayacak ya da katılımcıların ihtiyaçlarıyla ilgisi olmayan adımlar yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(5 puan)**: Üç olayda da toplumun zor zamanlarda ortak bir amaç etrafında birleştiğini; birlik ve beraberlik, dayanışma, fedakârlık, sorumluluk ve vatanı, milleti koruma bilinciyle hareket ettiğini tablodaki örneklere dayanarak belirten cevap 5 puan. Gerekçe göstermeden yalnızca “birlik” ya da “yardımlaşma” gibi tek kelime yazan cevap 3 puan.
- 4.2 **(5 puan)**: İki olayı da anarak doğru bir fark yazma 5 puan. Örnekler: Çanakkale Savaşları'nda tehdit bir düşman saldırısıdır, halk cepheye giderek vatanı silahla savunmuştur; 6 Şubat depremlerinde tehdit bir doğal afettir, halk arama-kurtarma çalışmalarına katılarak, yardım malzemesi göndererek ve evini açarak dayanışma göstermiştir. Ayrıca depremde yardımlar AFAD, Kızılay gibi kurumlar ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla, kitle iletişim araçları ve genel ağ kullanılarak hızla düzenlenmiştir. Yalnızca bir olayı anlatıp karşılaştırma yapmayan cevap 2 puan.
- 4.3 **(6 puan)**: Seçilen millî meseleye uygun, önerme biçiminde yazılmış iki tutum ve davranış; her biri 3 puan (3 + 3). Örnekler: Büyük orman yangınları yaşanırsa toplum yangın söndürme ve ağaçlandırma çalışmalarına gönüllü olarak katılır, ormanda ateş yakmaz, yangından etkilenenlere yardım kampanyaları düzenler. Kuraklık ve su kıtlığı yaşanırsa toplum suyu tasarruflu kullanır, su israfını önlemek için bilinçlendirme kampanyaları yapar. Salgın hastalık yaşanırsa toplum sağlık kurallarına uyar, yaşlı ve hasta komşularının ihtiyaçlarını karşılar. Seçilen meseleyle ilgisiz davranışlar puan almaz.
- 4.4 **(4 puan)**: Bu tutum ve davranışların toplumda birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirdiğini, insanların birbirine güvenini artırdığını, ortak kimlik ve aidiyet duygusunu pekiştirdiğini, sorunların daha kolay aşılmasını sağladığını ve gelecek kuşaklara örnek olduğunu belirten iki yönlü değerlendirme 4 puan; tek yönlü değerlendirme 2 puan.

Örnek doğru cevap:

4.1. Üç olayda da Türk toplumu zor bir durum karşısında ortak bir amaç için birleşmiştir. İnsanlar canlarını ve imkânlarını ortaya koyarak birlik, beraberlik ve dayanışma içinde hareket etmiştir.

4.2. Çanakkale Savaşları'nda toplum düşmana karşı cepheye giderek vatanı silahla savunmuştur. 6 Şubat depremlerinde ise doğal bir afetle karşılaşılmış; insanlar arama-kurtarma çalışmalarına katılarak, yardım malzemesi göndererek ve evlerini açarak depremzedelere destek olmuştur.

4.3. Kuraklık ve su kıtlığını seçtim. Ülkemizde uzun süre kuraklık yaşanırsa insanlar evlerinde ve tarlalarında suyu tasarruflu kullanır. Ayrıca okullar ve sivil toplum kuruluşları, su israfını önlemek için bilinçlendirme kampanyaları düzenler.

4.4. Millî meselelerde gösterilen dayanışma, insanların birbirine güvenmesini ve kendini aynı milletin parçası olarak hissetmesini sağlar. Böylece birlik ve beraberlik güçlenir, toplum gelecekte karşılaşacağı sorunları da daha kolay aşar.

Yanlış cevap: Ortak yönü “Hepsi aynı yılda yaşanmıştır.” ya da “Hepsi savaştır.” diye yazmak; iki olay arasındaki farkı tarih farkıyla sınırlı tutmak (ör. “Biri 1915'te, öteki 2023'te olmuştur.”); seçilen meseleyle ilgisiz önermeler yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(5 puan)**: En az iki karttaki tutum ve davranışı vatan sevgisiyle ilişkilendirerek açıklama 5 puan. Örnekler: deniz ve kıyı temizliğine katılarak Mavi Vatan'ın korunması; fidan dikerek Yeşil Vatan'a sahip çıkılması; insansız hava aracı, roket ve uydu projeleri geliştirerek Gök Vatan'ın güvenliğine ve ülkenin teknolojik gelişmesine katkı sağlanması. Bu davranışların ülkenin doğal zenginliklerini, geleceğini ve bağımsızlığını korumaya yönelik olduğu için vatan sevgisinin göstergesi olduğunu belirtme. Yalnızca bir karttaki davranışı ilişkilendiren cevap 3 puan; davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden sıralayan cevap 2 puan.
- 5.2 **(6 puan)**: Benzerlik **(3 puan)**: her iki durumda da insanların vatanını korumak için gönüllü olarak, fedakârca ve birlik içinde çalışması; ortak amacın ülkenin varlığını ve geleceğini korumak olması. Farklılık **(3 puan)**: savaş zamanında vatan düşmana karşı cephede, silahla savunulurken barış zamanında vatan sevgisi doğayı koruyarak, bilim ve teknolojide çalışarak, vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirerek gösterilir.
- 5.3 **(4 puan)**: Çevreye ve seçilen alana uygun bir sorun belirleme **(2 puan)**: kıyılara ve denize atık bırakılması, orman yangını riski, ağaçların kesilmesi, piknik alanlarında çöplerin toplanmaması gibi. Bu soruna uygun, uygulanabilir bir tutum ve davranış yazma **(2 puan)**: kıyı temizliği yapmak, atıkları geri dönüşüme ayırmak, ormanda ateş yakmamak ve yakanları uyarmak, fidan dikim etkinliklerine katılmak, bilim ve teknoloji yarışmalarına katılmak gibi.

Örnek doğru cevap:

5.1. Gönüllülerin denizi ve kıyıları temizlemesi, Mavi Vatan'ı koruma isteğini gösterir. 81 ilde fidan dikilmesi, insanların Yeşil Vatan'a sahip çıktığını gösterir. Gençlerin hava aracı ve uydu projeleri geliştirmesi ise Gök Vatan'ın güvenliğine katkı sağlar. Bu davranışlar ülkenin doğasını ve geleceğini korumaya yöneliktir; bu yüzden vatan sevgisinin göstergesidir.

5.2. Benzerlik: Savaşta da barışta da insanlar vatanlarını korumak için gönüllü olarak, birlik içinde çalışmıştır. Farklılık: Savaş zamanında vatan düşmana karşı cephede savunulurken barış zamanında vatan sevgisi doğayı koruyarak ve bilim, teknoloji alanında çalışarak gösterilir.

5.3. Mahallemizin yakınındaki ormanda piknik yapanlar ateş yakıyor ve bu durum yangın riski oluşturuyor. Ben ve ailem ormanda ateş yakmayız, ateş yakanları uyarırız ve tehlikeli bir durum görürsek 112'yi ararız.

Yanlış cevap: Kartlardaki davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden yalnızca haberleri tekrar yazmak; benzerlik ve farklılık yerine yalnızca tarih bilgisi vermek; “Gök Vatan” için hava durumu gibi konuyla ilgisiz sorunlar yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(4 puan)**: 16-74 yaş arasındaki bireylerde internet kullanım oranının her ölçümde arttığını, 2018'deki %72,9'dan 2026'da %92,3'e yükseldiğini belirtme **(2 puan)**. Değişimi verilere bağlı kalarak yorumlama **(2 puan)**: oranın 8 yılda yaklaşık 19,4 puan arttığını ya da 2026'da bu yaş grubundaki her 10 kişiden 9'undan fazlasının internet kullandığını ifade etme. Grafikte bulunmayan bilgiler eklemek (ör. “Artık herkes internet kullanıyor.”, “2030'da oran %100 olacak.”) bu ölçütten puan kaybettirir.
- 6.2 **(6 puan)**: İletişim alanındaki değişim **(3 puan)**: geçmişte haberleşmenin mektupla yapıldığı ve cevabın haftalar sürdüğü, günümüzde ise uzaktaki akrabalarla görüntülü konuşmayla anında iletişim kurulabildiği. Alışveriş alanındaki değişim **(3 puan)**: geçmişte alışverişin yalnızca seyyar satıcıdan ya da ilçe pazarından yapıldığı, günümüzde ise başka ülkelerde üretilen ürünlerin internetten sipariş edilerek birkaç günde eve ulaşabildiği (e-ticaret). Geçmiş ile günümüzü karşılaştırmadan yalnızca günümüzü anlatan her açıklama 1 puan.
- 6.3 **(5 puan)**: Anneannenin anlattıkları dışında uygun bir örnek verme **(2 puan)** ve bu örneğin toplum hayatını nasıl değiştirdiğini açıklama **(3 puan)**. Örnekler: uzaktan eğitim ve çevrim içi dersler sayesinde eğitimin sürdürülebilmesi; e-Devlet aracılığıyla kamu hizmetlerinin internetten alınabilmesi; bankacılık işlemlerinin internetten yapılabilmesi; dünyadaki gelişmelerin anında öğrenilmesi; uzaktan çalışma imkânının oluşması.
- 6.4 **(5 puan)**: Olumsuz etkiyi belirleme **(2 puan)**: teknolojinin aşırı kullanılması nedeniyle aile içinde yüz yüze iletişimin ve birlikte geçirilen zamanın azalması. Bu etkiyi azaltmak için uygulanabilir bir öneri yazma **(3 puan)**: yemek saatlerinde telefonların kullanılmaması, ekran süresinin sınırlandırılması, aile olarak ortak etkinlikler (oyun, yürüyüş, kitap okuma) planlanması gibi. “Telefonu az kullanalım.” gibi genel öneriler 1 puan.

Örnek doğru cevap:

6.1. Türkiye'de 16-74 yaş arasındaki bireylerin internet kullanım oranı 2018'den 2026'ya kadar her ölçümde artmıştır. 2018'de %72,9 olan oran 2026'da %92,3'e yükselmiştir. Yani 2026'da bu yaş grubundaki her 10 kişiden 9'undan fazlası internet kullanmaktadır.

6.2. Anneanne çocukken uzaktaki akrabalarıyla mektupla haberleşiyor ve cevabı haftalarca bekliyordu. Bugün ise genel ağ sayesinde akrabalarıyla görüntülü konuşarak anında iletişim kurabiliyor. Geçmişte yalnızca seyyar satıcının ya da pazarın sunduğu ürünleri alabilirken bugün dünyanın başka bir ülkesinde üretilen bir ürünü internetten sipariş edip birkaç günde alabiliyor.

6.3. İnternet sayesinde e-Devlet üzerinden pek çok resmî işlem evden yapılabilmektedir. Böylece insanlar kurumlara gitmeden belge alabilmekte, zaman kazanmaktadır.

6.4. Aile bireyleri birlikteyken bile telefonlarına baktığı için aile içinde yüz yüze iletişim azalmıştır. Bunu azaltmak için yemek saatlerinde telefonlar başka bir odada bırakılabilir ve aile olarak birlikte vakit geçirilebilir.

Yanlış cevap: Grafikteki değişimi “İnternet kullanımı azalmıştır.” ya da yanlış değerlerle ifade etmek; iletişim ve alışveriş değişimini geçmişle karşılaştırmadan yazmak; 6.3'te anneannenin anlattığı hastane randevusu ya da görüntülü konuşma örneğini tekrar etmek; olumsuz etki olarak söyleşide geçmeyen bir durumu yazıp öneri vermemek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.